DE HAAGSE TIJDEN

Dinsdag 24 januari 2023 jaargang 5, nr. 2

Herinnering aan de Marnixschool

Pag. 3

Vele generaties van populaire olifant Betsy

Pag. 6-7

KÖHLER Autoverhuur
Voor het huren van:
• Personenbussen
• Personenauto's
• Bestelauto's

070-380 90 94 www.kohler.nl

De Haagse krant van alle tijden

Monument voor de Stedenbouw

Er zijn maar weinig mensen die weten dat Den Haag een 'Monument voor de Stedenbouw' kent. Geen wonder ook, want het is voor de onbewuste inwoner van de Hofstad ook niet te vinden. 'De Maatschappij Laan van Meerdervoort. Aan de gemeente 's Gravenhage. 3 april 1932'. Het staat er, uitgebeiteld in diverse tinten beige-bruin steen. Volgens deskundigen gaat het om travertin; een soort kalksteen waaruit de basilique Sacré-Coeur in Parijs is gemaakt, net als delen van het Colosseum in Rome.

Het Monument voor de Stedenbouw

Hermes, detailfoto van het Monument voor de Stedenbouw

Niet dat het Monument voor de Stedenbouw daarmee te vergelijken valt. De bouwwerken in Parijs en Rome zijn wereldberoemd en trekken jaarlijks miljoenen bezoekers. Terwijl het Haagse monument er verlaten en onopgemerkt bij staat. Buurtbewoners en passanten kijken er niet naar; voor andere belangstellenden is het nagenoeg onvindbaar. Toch heeft de constructie de Tweede Wereldoorlog ongeschonden overleefd. Wellicht vanwege de locatie: omgeven door bunkers die in de oorlog bemand werden door de Duitsers ter verdediging van de plek waar de Nazi-opperbaas in Nederland, Arthur Seyss-Inquart, woonde: landhuis Clingendael.

Aan de rand van Clingendael is een stuk groen dat een eigen benaming heeft gekregen, namelijk de Bosjes van Zanen. Een 'bospark', zoals de gemeente Den Haag het omschrijft, tussen de Van Alkemadelaan en de Van Ouwenlaan. De benaming verwijst naar Martinus Zanen. Geboren in 1852 in Waarder, een dorp tussen Gouda en Utrecht. Nadat hij in Den Haag was komen wonen, kwam hij in contact met Adriaan Goekoop. Diens vader Cornelis handelde in onroerend goed. Onderdeel van die handel vormde ook het opkopen van grote lappen grond op plaatsen waar de gemeente wel eens zou kunnen gaan uitbreiden.
In 1894 richtten Goekoop en Zanen in dat kader de 'Maatschappij tot exploitatie van onroerende goederen Laan van Meerdervoort' op. Ook zo'n gebied waar de gemeente wel eens kon gaan bouwen. Kort na de eeuwwisseling was de Maatschappij de grootste in zijn soort binnen de gemeente. Overal werd geïnvesteerd. En per wijk werden aparte dochterbedrijven opgericht.

Adriaan Goekoop overleed in september 1914, waarna Martinus samen met zijn zoon Herman de business voortzette. Ter gelegenheid van zijn tachtigste verjaardag bood Martinus Zanen de gemeente een monument aan. Het Monument voor de Stedenbouw. Het werd ontworpen door Co Brandes (1884-1955), een Haagse architect die onder meer woonwijk Marlot vormgaf. Daarnaast was beeldend kunstenaar/ beeldhouwer Toon Dupuis (1877-1937) erbij betrokken. Beiden waren destijds nationale grootheden op hun vakgebieden.

Het monument bestaat uit een rechthoekige 'bak' met daarbinnen aan de wand gemonteerd een zitbank. In de achterwand een opbouw die aan drie kanten is voorzien van stadsbeelden in de vorm van bouwwerken. Daarnaast kent de opbouw aan beide zijkanten een afbeelding van de godin Hestia (architectuur) en de god Hermes (koopmanschap). Het was de bedoeling dat men vanaf de bank een fraai uitzicht had richting de duinen, richting Park Duinzicht. Dat werd echter snel tenietgedaan door woningbouw in dit deel van het Benoordenhout. Nu kijkt de bezoeker tegen wat bomen aan met daarachter de roodstenen gevels van de panden die aan de Van Ouwenlaan staan. Bovendien gaat het om een wat verloren hoek van Clingendael, buiten de veel belopen padenstructuur.

Bosjes van Zanen. Foto: Robert Scheers, collectie HGA

Martinus Zanen overleed in 1939. Zijn zoon Herman overleefde de Tweede Wereldoorlog niet. De Maatschappij tot Exploitatie van Onroerende Goederen Laan van Meerdervoort is niet meer in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te vinden. En dan te bedenken dat de gemeente Den Haag niet eens wist of men het monument wel wilde ontvangen. Daar moesten in 1932 eerst nog B&W en de gemeenteraad over nadenken en beslissen. Uiteindelijk werd het geheel pas op 1 juli 1933 officieel onthuld.

Carel Goseling
carelgoseling@hotmail.com

FUNDAMENTBOUW.NL
FUNDERINGSTECHNIEKEN
• ALLE SOORTEN HEIPALEN
• BETONWERKZAAMHEDEN
• FUNDERINGSHERSTEL
ALS U GEHEID GOED WIL ZITTEN!
www.fundamentbouw.nl
070 362 40 71 • info@fundamentbouw.nl

Samen aan alles gedacht!
anno 1885
UITVAARTVERZORGING
J. Henning
070 345 48 10
Dag en nacht bereikbaar
Bautersemstraat 1, Den Haag
www.henning-uitvaart.nl

Colofon

Uitgeverij De Haagse Tijden
Laan van Meerdervoort 174
2517 BH Den Haag

Ook te volgen via Facebook, Instagram, Twitter en LinkedIn.

Uitgave:
Uw krant is elke twee weken in een oplage van tenminste 65.000 exemplaren gratis af te halen op circa 360 distributiepunten in Den Haag, Zoetermeer, Westland, Delft, Midden-Delfland, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk, Pijnacker-Nootdorp en Wassenaar.

Redactie:
De artikelen, verhalen en foto's in onze krant worden aangeleverd door onze lezers. De ingezonden artikelen zullen ook gebruikt worden op de website en onze sociale media kanalen.

Hergebruik van de artikelen en foto's is aan de uitgever. Voor de vaste columnisten geldt een andere regeling.
U kunt uw verhaal insturen naar: redactie@dehaagsetijden.nl

Abonnementen
Voor € 75,00 per jaar kunt u de krant in Nederland thuis ontvangen per post. Buiten Nederland ontvangt u de krant voor € 95,00 per jaar.
Deze kunt u aanvragen via de website: www.dehaagsetijden.nl/abonnement.
Geen internet? Vraag dan telefonisch een abonnement aan via de lezersservice.

Archief
Alle uitgaves van De Haagse Tijden kunt u terug vinden op de website:
www.dehaagsetijden.nl/archief

Adverteren
Wilt u ook adverteren in De Haagse Tijden?
Vraag naar de mogelijkheden bij Daphne Brückel en bel 070-3607676 of mail naar info@dehaagsetijden.nl

Hoofdredacteur
Sanne Groeneboer
redactie@dehaagsetijden.nl

Vaste auteurs
John Vroom
Marcello & Els
Milja de Zwart
Robert Mindé

Fotografie
De Haagse Tijden heeft de moeite genomen om de rechtmatige eigenaar van de gepubliceerde foto's te vinden. Als u meent de publicatierechten te hebben, kunt u contact opnemen met de uitgever.

Vormgeving
Brückel Reclame BV

Lezersservice
De lezersservice is te bereiken van ma. t/m vr. van 10-12 uur op:
070 - 345 76 97

BRIEVENBUS

De gratis rubriek 'Brievenbus' is een zeer populaire! Hulp nodig of wilt u een reactie plaatsen? Mail naar ***redactie@dehaagsetijden.nl***

De Haagse Mediadag was een succes!
Woensdag 18 januari stond De Haagse Tijden samen met de lokale media op de Haagse Mediadag in Amare.
Iedereen was welkom op deze gezellige dag. We hebben veel enthousiaste lezers gesproken van De Haagse Tijden. Daar doen we het uiteraard voor!

Daarnaast was er een gecombineerde live radio-uitzending van Den Haag FM en Radio West, met live optredens van artiesten zoals Cesar Zuiderwijk, Nordin, Jhilani Wijsman, Boris van de Lek, Curt Fortin en Jessica Mendels en diverse workshops.

Daphne Brückel en Inge van der Meer promoten De Haagse Tijden

Op zoek naar de familie Evers
Wie kent de familie Evers? In de zestiger jaren woonden ze in de Beierstraat op de tweede etage vlakbij de Paul Krugerlaan. Vader heet Joop en zijn vrouw heet Jopie. Hij werkte bij de PTT. Joop was een vismaatje van mijn vader. Ze hebben een zoon die heet Jhonnie en een dochter Carla. Ik zou graag in contact komen omdat ik nog veel foto's heb van hun ouders uit 1963.
Martine Vellekoop
vellekoopmg@outlook.com

Muzikanten gezocht
Stichting Rockodonts Den Haag is een stichting die ouderen (60+) stimuleert en ondersteunt

om muziek te (gaan) maken. In ons project *Alive and Kicking* is plaats voor een derde nog te vormen band, waarvoor twee gitaristen al gekozen zijn. Zij zoeken nog een basgitarist, drummer en een zanger of zangeres. Plezier maken staat bij ons voorop. De nieuwe band kan zich dan o.l.v. een bandcoach ontwikkelen en mee gaan doen aan de kwartaaloptredens van stichting Rockodonts in de Musicon.
Interesse? Meld je aan bij: Willem Monteiro tel. 0619009460 of Gerard van Luijk 0619629308.
Gerard van Luijk
gtjvluijk@hotmail.com

Eindopbrengt Energiecompensatie Campagne
Als mensen de energiecompensatie van 190 of 380 euro in het najaar zelf niet nodig hadden, kon dit gedoneerd worden aan Sociale Fondsen Den Haag. Zij helpen Haagse inwoners met acute financiële problemen door bijvoorbeeld een achterstallige (energie)rekening te betalen. Veel mede stadbewoners vonden de campagne belangrijk en hebben gedoneerd, want er is een groot bedrag opgehaald. Directeur Scarlett Zwartkruis dacht aan de start van de energiecompensatie campagne dat ze misschien 10.000 euro op zou halen, de donaties kwamen toen mondjesmaat binnen. Wekelijks kwamen er toch weer nieuwe donaties binnen en uiteindelijk zijn veel stadsgenoten bereid geweest om met hun donatie anderen te helpen, waardoor zelfs zij positief verrast is: "Dit eindbedrag had ik nooit verwacht en hiermee kunnen we zoveel mensen helpen, het is gewoon ongelooflijk mooi! We zijn alle donateurs zeer dankbaar voor hun gift en voor het vertrouwen in SFDH."
Er is in totaal maar liefst € 167.204,64 opgehaald! In de werkkamer van de wethouder werd het eindbedrag ter plekke op de cheque geschreven en klonk er luid applaus van de wethouder, de twee aanwezige directeuren, een aantal ambtenaren plus medewerkers van Fonds 1818 en SFDH.

Jeugdherinnering aan de Marnixschool

De gemeente Den Haag wil zestien (voormalige) schoolgebouwen aanwijzen als monument, wat ervoor zorgt dat deze gebouwen in goede staat bewaard blijven. Het gaat hierbij om onder meer de voormalige katholieke huishoudschool aan de Dr. Kuypersraat, de oudste Nutsschool van Den Haag, de Eerste Montessorischool van Nederland aan de Laan van Poot (van 1932 tot 1937) en de Nederlands Hervormde Marnixschool aan de Ferdinand Bolstraat.

De oude Marnixschool

Deze laatste wordt nu gebruikt voor wijkinitiatieven. Zo organiseert Art-S-School er kunstlessen voor kinderen, worden er jongerenprojecten opgezet om de leefbaarheid en veiligheid in de wijk te verbeteren, organiseert WijkZ samen met bewoners diverse projecten en ten slotte huisvest het pand Fightclub 070. Met het verkrijgen van de monumentenstatus wordt een gebouw, in dit geval een school, voor toekomstige generaties behouden. Wijzigingen of verbouwingen aan een monumentaal pand mogen de karakteristieken en waarden niet aantasten. Indien

Het voormalig weeshuis 'Huis van Barmhartigheid'

er plannen zijn tot verandering wordt onder andere gekeken naar de aard ervan en hoe die zich verhoudt tot de monumentale waarde. De gemeente kan de eigenaren ook helpen bij het aanvragen van vergunningen en advies geven over een plan tot verduurzamen van een pand. Naast de schoolgebouwen is de gemeente ook bezig met andere panden een speciale status te geven. Zo zijn er vorig jaar dertig bijzondere Haagse winkelpanden als monument aangewezen. Begin volgend jaar zal het college de aanwijzingsprocedure starten voor bijzonder Indisch erfgoed in Den Haag.

Omdat ook de Nederlands Hervormde Marnixschool aan de Ferdinand Bolstraat 33 als monument is aangewezen, heb ik als oud-leerling in de jaren veertig en vijftig behoefte om uit die tijd nog het een en ander op papier te zetten. Het was een gezellige en goede school. In juli 1951 gingen we met de vierde klas met de heer P. van Ginkel, hoofd van de school, een dagje Schiphol bezoeken. Dat was me het uitje! Ik kreeg evenals mijn in 1995 overleden moeder ook les van juf Koper. Vervolgens mocht ik verder studeren, dit in tegenstelling tot mijn moeder die in haar tijd niet verder mocht studeren en als zovele meisjes van haar leeftijd in betrekking ging.

Schoolreisje in 1951

Mijn moeder en ik op de Grote Markt, in augustus 1947

Ze had graag voor het onderwijs willen kiezen. Haar broers mochten overigens wel een vak leren. In die tijd zorgde de man voor het inkomen en moest de vrouw voor het gezin zorgen. Dat is nu wel anders. Man en vrouw werken tegenwoordig samen.

In de tijd van mijn ouders was tuberculose zeer besmettelijk en hierdoor verloren zij allebei in hun prille jeugd hun moeder. Mijn moeder wist mij nog te vertellen hoe droevig haar vader bij het overlijden van zijn vrouw was, toen zijzelf nog maar vier jaar oud was. Dat betekende dat zij, evenals haar broertjes en zusjes, in een weeshuis moesten worden geplaatst. Er waren aparte weeshuizen voor jongens en meisjes en ook nog op godsdienstige grondslag. Zo kwam mijn moeder met haar zusjes in het 'Huis van Barmhartigheid' aan de Zuid-Binnensingel (nu Buitenom) terecht. Van mijn moeder weet ik dat het daar zeer streng aan toe ging. Eten mocht je niet laten staan, anders kreeg je straf.

Gelukkig hertrouwde haar vader enkele jaren later en kon het gezin weer samen verder leven. Mijn moeder kreeg er zelfs nog een halfbroertje bij.

Mijn oma is toch nog 91 jaar geworden. Dankzij haar zoon, de halfbroer van mijn moeder, heb ik tot op heden nog steeds contact met een van zijn dochters en haar kinderen. Mijn moeder woonde als kind in het Laakkwartier, dicht bij de nog steeds bestaande molen en liep elke dag via de spoorwegovergang bij de Vaillantlaan naar de Marnixschool. Vaak had ze last van de slagbomen als er treinen van en naar Den Haag HS reden. Door de industriële ontwikkeling van het Laakhavengebied besloot de gemeente in de jaren twintig van de vorige eeuw samen met de spoorwegen een onderdoorgang te realiseren. Dat betekende wel dat de kruising met de Vaillantlaan en Parallelweg verdiept aangelegd moest worden. Zo kreeg de tunnel in de volksmond de bijnaam 'De Put', die bij flinke regenval vaak blank stond. Begin 2009 werd met de aanleg van de nieuwe tunnel met meer sporen voor tram en trein gestart.
Zoals bekend zijn in de Schilderswijk eind negentiende eeuw veel straten naar bekende Nederlandse en Belgische schilders genoemd. Zo wordt in het stratenplan van 1899 een straat naar schilder en etser Ferdinand Bol vernoemd die leefde van 1616-1680 en in 1632 leerling van Rembrandt was. In die tijd hoefde de gemeente nog geen rekening te houden met verkeer. Er waren nog amper auto's op de weg en je was een spekkoper als je een fiets had. Tegenwoordig staan straten vol met auto's en moet je vaak na 18.00 uur in de wijk waar je woont parkeergeld betalen of een jaarabonnement nemen. Om mijn verhaal rond te maken; het zou heel bijzonder zijn als de voormalige Christelijke school, die ik vroeger bezocht, als monument wordt aangewezen. Met dit artikel sluit ik een voor mij betekenisvolle jeugdherinnering af.

Jan van Es
jc-vanes@ziggo.nl

novodent
Behandeling aan huis
Een team van prothesespecialisten

Enrico, Martijn, Jasper en John Jellema

Wij komen **gratis** bij u thuis voor het maken van nieuwe protheses of het corrigeren en repareren van uw huidige protheses. Met onze kennis en vaardigheden kunnen wij u perfect van dienst zijn!

- Voor het maken van nieuwe kunstgebitten
- Pasvormcorrecties en reparaties
- **Gratis** behandeling aan huis
- 75% vergoeding vanuit uw basisverzekering, 25% eigen bijdrage
- Rechtstreekse vergoeding door uw zorgverzekeraar

Tel: 070-3555790
info@novodent.nl

Valkenboskade 466
2563 JK Den Haag
(Hoek Laan van Meerdervoort recht t.o. halte tram 3 en 12)

www.novodent.nl

Embassy of India
The Hague

Applications are invited for recruitment to the one post of
Clerk at the Embassy of India, The Hague.

The starting salary for the fresh recruit is € 2,119 including allowance. In addition, the Embassy will be paying Employers' contribution of the Social Security.

It is essential that the applicant possesses University education, preferably a specialization in finance, economics, business, management or related fields. The applicant should be proficient in spoken and written English, in the use of computers, and have good drafting and communication skills. Knowledge of and competence in Dutch language is desirable.

Completed applications containing brief CV, recent photograph, work experience, certificates, references and contact number may be mailed to email: **admin.thehague@mea.gov.in** by January 31, 2023.

Ambassade van India
Den Haag

Geïnteresseerden worden uitgenodigd te solliciteren voor de functie van **Medewerker bij de Ambassade van India, Den Haag.**

Het startsalaris voor de nieuwe medewerker is € 2.119 inclusief toelage. Bovendien zal de ambassade de werkgeversbijdrage voor de sociale zekerheid betalen.

Het is van essentieel belang dat de kandidaat een universitaire opleiding heeft genoten, bij voorkeur op het gebied van financiën, economie, bedrijfskunde of management. De kandidaat moet het Engels in woord en geschrift en het gebruik van computers beheersen en beschikken over goede redactionele en communicatieve vaardigheden. Kennis van en vaardigheid in de Nederlandse taal is wenselijk.

Sollicitaties met een beknopt CV, recente foto, werkervaring, getuigschriften, referenties en contactnummer dienen vóór 31 januari 2023 te worden gestuurd naar **admin.thehague@mea.gov.in**

OP ZOEK NAAR EEN
UNIEKE GARANTWONING IN DE GROENE WIJKEN ESCAMP OF SEGBROEK?

Kijk ook op onze website voor onze andere senioren-woningen.

In de wijken Escamp en Segbroek verhuurt WoonZorgcentra Haaglanden (WZH) sociale aanleunwoningen voor 67-plussers aan de Zwaardvegersgaarde, Steenhouwersgaarde en de Stokroosstraat.

WAT BIEDEN WIJ?
De woningen worden verhuurd aan eenpersoonshuishoudens met een inkomen tot € 25.475 of aan tweepersoonshuishoudens met een inkomen tot € 34.575 (prijspeil 2023). De kale huurprijzen liggen tussen de € 500 en € 600 per maand.

WZH kan in de meeste wooncomplexen de complete dienstverlening aan senioren leveren, van de verhuur tot en met de zorgverlening. Kijk ook op onze website voor onze andere seniorenwoningen.

BENT U NIEUWSGIERIG GEWORDEN EN WILT U MEER INFORMATIE?
Bel met Klantbemiddeling Centraal via 070 - 756 16 00 of neem een kijkje op onze website:
www.wzh.nl/garantwoning

WZH
WoonZorgcentra Haaglanden

Het is hier superleuk

Mevrouw Bergholtz (86) woont al 19 jaar met plezier in haar woning op de 2e verdieping van de Stokroos. Het is een garantwoning in de groene buurt Segbroek, vlakbij zee. Ze geniet van de fraai aangelegde tuin en het uitzicht over de sportvelden.

Blij met grote slaapkamer

"Op mijn 67e attendeerde mijn dochter mij op de woningen aan de Stokroos en ik was gelijk enthousiast. Ik had altijd een kleine slaapkamer en was heel blij met de grote slaapkamer in de Stokroos. Er kan zelfs een lits jumeaux in! Verder heb ik een brede woonkamer met schouw, een keukenblok en ruim balkon."

Gezellige mensen

"We kennen elkaar allemaal en organiseren graag activiteiten met elkaar. Denk bijvoorbeeld aan koffieochtenden of een visje eten met elkaar. Maar ook stoelyoga, bloemschikken of een rommelmarkt. Samen met mijn kleinzoon organiseer ik een keer per maand een bingo."

Ik wil 90 worden!

Mevrouw Bergholtz verblijft tijdelijk op een ander woonadres, waar ze aan het herstellen is. Maar ze is vastbesloten om zo snel als mogelijk weer terug te keren naar haar vertrouwde woning aan de Stokroos. "Ik wil 90 jaar worden, daar ga ik voor!"

WZH
WoonZorgcentra Haaglanden

Kunst wedijvert met de natuur

Over de SWEM, het in 1970 opgerichte werkbureau voor langharig werkschuw tuig zoals het in die tijd omschreven werd, zijn al enkele artikelen in de Oud Hagenaar verschenen. De Stichting Werkgroep Experimentele Maatschappij was gehuisvest in een pand op het adres Bezuidenhoutseweg 106. Aan de achterkant bevindt zich een vrij lange tuin en aan het einde hiervan tegen de rand van het Haagse Bos staat een groot huis. Tijdens een van de vele bestuursvergaderingen van het stichtingsbestuur vertelde een bestuurslid dat dit pand leegstond, maar dat er nog wel enkele schilderijen achtergelaten waren. Nieuwsgierig geworden gingen de andere bestuursleden er ook een kijkje nemen en er werd ter plaatse besloten dat die schilderijen onder elkaar verdeeld zouden worden, en zo geschiedde. De volgende dag bleek echter dat ze van een galeriehouder waren en dat ze dan ook teruggegeven moesten worden. Of alle schilderijen teruggegeven zijn, weet ik niet. Wel weet ik dat de voorzitter zijn meegenomen deel teruggegeven heeft en als dank hiervoor kreeg hij een kunstwerk waarop onder andere een egel staat, gemaakt door Frans de Haas.

'Meisje in het veld' in 1973 door Frans gemaakt

Een zelfportret van Frans uit 1982

Frans de Haas

Frans is in de maand april van het jaar 1934 in Arnhem geboren. Toen hij drie jaar oud was, verhuisden zijn ouders naar Voorburg en zeven jaar later gingen ze in Den Haag wonen. Zijn vader was eigenaar van een fotowinkel. Frans heeft zowel op de Koninklijke Academie voor Beeldende Kunsten als op de Vrije Academie les gehad, onder andere van Paul Citroen. Op 3 augustus 1959 is hij getrouwd met Els Janssens. Ze hebben samen op het adres Wormerveerstraat 230 gewoond en later in de Danckertstraat op nummer 33. In 1977 hebben ze Den Haag verlaten en zijn ze in Oegstgeest gaan wonen, en hierna zijn ze nog enkele malen verhuisd. Frans is in de maand juli van het jaar 2007 overleden.

Elisabeth Theresia Maria Janssens

Els zoals ze genoemd werd, is op 6 juli 1937 in Den Haag geboren. Haar vader was bankier. Ze had drie zusjes en een broer. Het gezin woonde op het adres Nassau Dillenburgstraat 12. Ze ging naar de Paschalisschool in de Bisschopstraat en vervolgens naar een meisjesinternaat in Vught, waar ze haar MMS diploma haalde. In 1958 slaagde ze voor het diploma ziekenverpleging in het St. Joannes Deo ziekenhuis dat nu het Westeindeziekenhuis heet. Van jongs af aan had ze al besloten dat ze met een kunstenaar wilde trouwen en daarom was ze vaak in de Kunstkring te vinden. Hier ontmoette ze Frans de Haas. Ze kregen een zoon en een dochter. Bij toeval kreeg Els te horen dat er een vacature voor een leerkracht Handvaardigheid was op de Mytylschool. De Haagse Mytylschool die in 1960 van start is gegaan, was in die tijd nog gevestigd in Rijswijk bij de Van Vredenburgweg. In 1993 is deze school die de naam De Piramide kreeg, verhuisd naar de Melis Stokelaan. Ondanks het feit dat ze geen opleiding voor dit vak gevolgd had, werd Els toch aangenomen en ze heeft hier ruim twaalf jaar gewerkt.

Deze foto van Els en Frans is rond 1973 gemaakt

Frans de Haas, een veelzijdig kunstenaar

Naast het vervaardigen van olieverfschilderijen en aquarellen was Frans vooral gespecialiseerd in het maken van houtsneden, kleurenlino's, collages en lithografisch werk. Daarnaast gaf hij schilder- en tekenles, onder andere bij de Stichting Rozenburg waar hij tekentherapie gaf. Van 1965 tot 1992 was hij docent op de Volkshogeschool in Oegstgeest en in Leiden bij Ars Aemula Naturae. Deze kunstenaarsvereniging, Kunst wedijvert met de Natuur, is de oudste ontmoetingsplaats van kunstenaars in ons land en is in 1694 opgericht door een tweetal Leidse kunstschilders. Een van zijn leerlingen heeft een kleine tien jaar na het overlijden van Frans het artikel *Herinneringen aan Frans de Haas, kunstenaar* gepubliceerd. Hierin komt naar voren dat Frans een meer dan gemiddelde belangstelling voor biologie had en dat hij dan ook graag vogels tekende. Als tekendocent ging hij uit van de mogelijkheden van de leerlingen en dat is een eigenschap die je van een goede leraar mag verwachten. Hoewel hij graag tekende en schilderde, vond hij het schrijven van een tekst minstens zo belangrijk. Hij was dan ook kunstrecensent bij Het Vrije Volk in Rotterdam. In een artikel dat ik op internet vond, wordt hij omschreven als: "Een veelzijdig kunstenaar behept met een groot vermogen en talent om zijn gevoelens tot uiting te brengen met het penseel."

Naïeve kunst

Deze vorm van kunst wordt omschreven als: "Soms kinderlijk aandoende manier waarop het onderwerp wordt uitgebeeld". Els rekent zichzelf ook tot deze groep van kunstenaars. In een kritiek over haar werk las ik: "Wat heel aardig is, is het schilderwerk van Els de Haas, die plezier heeft in kinderen en hun hele rommeltje met katten erbij". Haar werk wordt wel vergeleken met het werk van de bekende Haagse kunstenaar Herman Berserik. Frans en Els hebben ook vaak samen geëxposeerd. In Het Vrije Volk van 5 mei 1971 staat: "Een bekend Haags paar gaat z'n werk exposeren in kunstzaal Heuff, Hoflaan 7 in Wassenaar. Els de Haas toont daar haar schilderijen, Frans de Haas zijn schilderijen en lino's".

Ik heb Els onlangs opgezocht in haar huis in de Bomen- en Bloemenbuurt. We zijn van dezelfde leeftijd en hebben herinneringen opgehaald van lang geleden.

> *"Deze kunstenaarsvereniging, Kunst wedijvert met de Natuur, is de oudste ontmoetingsplaats van kunstenaars in ons land."*

Frans en ik hebben in dezelfde tijd op de Vrije Academie gezeten 'een kunstzinnige vrijhaven in de Hofstad' die op dat moment in de De Gheijnstraat gehuisvest was. Naast de in het begin van dit artikel genoemde egel heb ik nu nog enkele kunstwerken van Frans in mijn bezit en zo ziet u waar het schrijven van zo'n artikel toe kan leiden.

Carl Doeke Eisma
carleisma@planet.nl

Vele generaties van populaire olifant Betsy

Den Haag had van 1863 tot 1943 een dierentuin die gevestigd was op de hoek van de Zuid-Hollandlaan en Koningskade waar nu het Provinciehuis staat. Een grote publiekstrekker was Betsy (of Betsie) de olifant. In De Haagse Tijden van dinsdag 21 juli 2020 wordt haar levensverhaal mooi beschreven door auteur Kees de Raadt. Na deze Betsy zouden in de Haagse dierentuin nog drie olifantjes met dezelfde naam het publiek vermaken. Daarover later meer.

De eerste Betsy kwam als kalfje in 1875 naar de dierentuin. Het olifantje bleek al snel een leer- en nieuwsgierig dikhuidje te zijn die allerlei kunstjes leerde, zoals domino spelen, tellen, liggen en draaien, bidden en koffiemalen. Als ze klaar was met haar kunstjes ging ze met een rammelend centenbakje in de slurf langs het enthousiaste publiek. De bezoekers waren dan ook stapelgek op haar. Op 26 mei 1903 overleed Betsy. Tot grote ontsteltenis van vele Hagenaars die de vriendelijke olifant in hun hart hadden gesloten. In de kranten werd veel aandacht besteed aan het verdrietige nieuws. Uitgebreid werd beschreven dat Betsy sinds de pensionering van haar dagelijkse verzorger de heer Van Groningen niet meer zichzelf was. Ruim 25 jaar hadden ze lief en leed gedeeld. Waarschijnlijk voelde Betsy zich na zijn vertrek eenzaam en in de steek gelaten. De altijd vrolijke lekkerbek bleef stil liggen in haar hok en raakte haar eten nauwelijks nog aan. De verzorgers probeerden met takels Betsy nog op haar poten te krijgen. Maar de altijd trotse olifant wilde niet meer en sloot tot groot verdriet voorgoed haar ogen.

Foto afkomstig van een albumblad met opschrift '5-9-'43 Laatste dag Haagse Dierentuin'. Tussen 14 en 20 september werden de dieren overgebracht naar 'bevriende' dierentuinen. Foto uit 1943, collectie HGA

Betsy's hok bleef niet lang leeg staan. Een nieuwe olifant stapte de dierentuin binnen en kreeg ter nagedachtenis of uit commerciële redenen ook de naam Betsy. Wat de reden ook is, Betsy nummer twee was volgens de kranten een lieve goedzak die al snel de harten van de bezoekers veroverde. Betsy maakte dagelijks met kinderen op haar rug een wandeling door de dierentuin. Maar de grijze dikhuid zat ook vol ondeugende olifantenstreken. Het kwam regelmatig voor dat Betsy een hoed van iemands hoofd plukte of in jaszakken snuffelde, op zoek naar iets lekkers. In 1907 werd de lieveling van de dierentuin ernstig ziek en overleed. De kranten schreven dat het stoffelijke overschot naar het gemeentelijke destructiebedrijf aan de Westduinweg werd gebracht, waar ze in grote ketels verkookt zou worden. Een roemloos einde voor de olifant die zoveel mensen plezier had bezorgd.

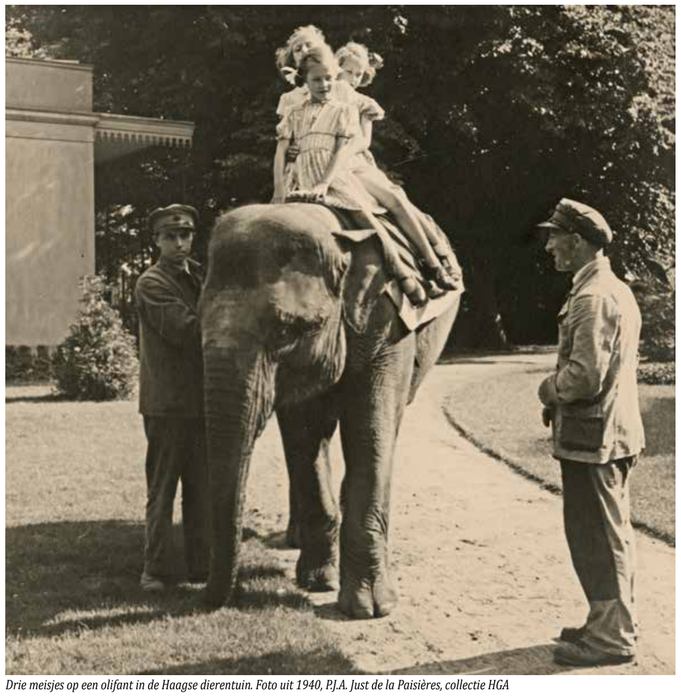
Drie meisjes op een olifant in de Haagse dierentuin. Foto uit 1940, P.J.A. Just de la Paisières, collectie HGA

Benoordenhoutseweg, Betsy de olifant in de Haagse Dierentuin. Prentbriefkaart uit 1902, collectie HGA

> *"Het kwam regelmatig voor dat Betsy een hoed van iemands hoofd plukte of in jaszakken snuffelde, op zoek naar iets lekkers."*

Betsy's olifantenverblijf bleef lang leeg. De herinnering aan de goede en trouwe lobbes die nooit iemand kwaad deed, was slechts nog te vinden in de harten van de bezoekers. Totdat op een dag een nieuwe olifant haar intrede deed en wederom de naam Betsy kreeg. De kinderen stonden al snel weer voor het hok en keken met grote ogen en lachende smoeltjes naar de gedragingen van hun allergrootste vriend. Met haar slurf bedelde Betsy door de ijzeren staven. Het jonge grut hield met enige angst en terughoudendheid de vrolijke dikzak kaakjes, olienootjes en brood voor. Betsy vond het allemaal prima. Met haar snuit slurpte de altijd hongerige olifant al de lekkernijen op. Maar ook de koperen centen voor de oppasser, die zo een zakcentje bijverdiende. In 1925 overleed Betsy. Volgens de kranten aan ouderdom. Het nieuws kwam hard aan onder de trouwe bezoekers.

De laatste Betsy kwam in 1937 naar de Haagse dierentuin. In tegenstelling tot haar drie voorgangers kreeg Betsy tijdelijk gezelschap van soortgenoten Neeltje, Dora en Aida. Met laatstgenoemde was Betsy in 1938 het gesprek van de dag. Op 5 juli begon de ochtend zoals gewoonlijk met een wandeling door het park, met kinderen op de brede en harige ruggen. Na afloop werden Betsy en Aida met kettingen aan elkaar bevestigd. Op hetzelfde moment werd in de tuinzaal van de dierentuin een examen afgenomen. Vijfendertig MULO-leerlingen kregen onder toeziend oog van een aantal examinatoren de moeilijkste vraagstukken voorgeschoteld. Tijdens een korte pauze kregen de jongens en meisjes de gelegenheid om wat te eten en te drinken. De geur van al dat lekkers bereikte waarschijnlijk de olifanten, want op hetzelfde ogenblik ontwaakte bij Aida een oerinstinct. Wild trompetterend zette ze het op een lopen. Betsy kon door de kettingen niets anders dan mee rennen richting de tuinzaal.

Benoordenhoutseweg, Betsy de olifant in de Haagse Dierentuin. Foto uit 1929, collectie HGA

De etende en dollende kinderen zagen met grote schrik de olifanten als een voortdenderende stoomtrein aankomen. Ze stoven uit elkaar, waarbij stoelen en tafels ondersteboven rolden. Aida stormde lijnrecht naar de ingang van de tuinzaal. Toegesnelde verzorgers probeerde haar nog tegen te houden. Maar Aida was dol geworden en niet meer te stoppen. Met haar zware neus knalde ze tegen de dikke ruit van de voordeur aan die in duizend splinters uiteenviel. Door de schrik rende Aida niet naar binnen maar de andere kant op, Betsy meezeulend in haar vaart. Onder de leerlingen en examinatoren ontstond een paniekstemming en ieder zocht gauw een veilig heenkomen. Meisjes en jongens sloten zich op in de toiletten en de leraren verschansten zich achter grote potten met planten en bomen. Ondertussen probeerde het dierentuinpersoneel met hun armen zwaaiend Aida tot rust te brengen. De olifant was inmiddels de uitputting nabij. Mede door de rem van de aan kettingen verbonden Betsy. De bui zakte bij Aida zoals het gekomen was. Al snel was ze weer de oude; een lieve en speelse olifant die gehoorzaam met de oppassers meeging naar haar hok. Betsy stapte onwennig mee en de examengangers, bekomen van de schrik, aten hun brood verder op en dachten weer aan de opgaven die hen na de pauze te wachten stonden.

Benoordenhoutseweg, de Haagse Dierentuin; Betsy met verzorger en kinderen, ca 1929. Foto: collectie HGA

> *"De etende en dollende kinderen zagen met grote schrik de olifanten als een voortdenderende stoomtrein aankomen"*

Op 13 augustus 1943 zette Betsy voor het eerst voet buiten de poorten van de dierentuin. Onder begeleiding van haar oppasser Laurisch en directeur Flier liep de olifant naar de Weissenbruchstraat 274, waar aan het honderdste lid van de nieuwe stichting Haagse Dierentuin, mevrouw Mol, een lidmaatschapskaart werd overhandigd, of beter gezegd 'overslurfd'. De wandeling van Betsy trok veel belangstelling. Vooral van de Haagse jeugd. Betsy zelf moest even aan het verkeer wennen. Als er een tram of een auto naderde, dan liep de olifant achterstevoren het trottoir op om zich veilig te stellen. Dat daarbij een aantal markiezen van winkels sneuvelde werd door de eigenaars met lede ogen en een spaarzame glimlach aangezien. Onderweg werden enkele kroppen sla en andijvie van voorbijkomende groentewagens en karren door Betsy mee geslurfd. Zo bereikte de stoet de Weissenbruchstraat, waar voor de woning van het nieuwste lid een grote oploop was ontstaan. Betsy werd van alle kanten getrakteerd op koekjes en tomaten en gaf duidelijk blijk de lekkernijen heerlijk te vinden. Enkele jongelui mochten een ritje op haar rug maken, waarna de terugtocht naar de dierentuin werd gemaakt.

Een aantal weken later sloot de dierentuin haar deuren om plaats te maken voor de verdedigingslinie van de Duitse bezetter. De dieren verhuisden naar Artis en Blijdorp. Betsy ging naar Amsterdam. Daar werd ze een populaire bezienswaardigheid. In de laatste week van maart 1965 streed Betsy in een donkere, voor het publiek afgesloten olifantenstal, haar laatste strijd. Om verder lijden te voorkomen kreeg Betsy een aantal injecties. De ooit zo imposante Haagse olifant blies op 29 maart 1965 haar laatste adem uit. Onder toezicht van vertegenwoordigers van verschillende zoölogische musea in ons land werd het vijf ton wegende kadaver in stukken gesneden en vervolgens in gesloten vrachtauto's naar het Zoölogisch Museum in Amsterdam vervoerd, waar het als studieobject zou worden gebruikt. Met haar overlijden kwam er een eind aan Betsy de Haagse olifant die generaties lang vele harten had gestolen.

Jan Kaffa
jankaffa@hotmail.com

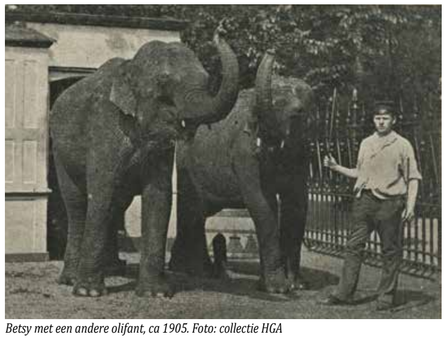
Betsy met een andere olifant, ca 1905. Foto: collectie HGA

Mijn militaire diensttijd

Na mijn schooltijd zweefde onvermijdelijk, zoals bij zovelen, de militaire dienstplicht boven het hoofd. Over die tijd, die vorig jaar 55 jaar geleden officieel eindigde en voor een deel in Den Haag werd doorgebracht, wil ik graag vertellen.

Palmkazerne in Bussum

Inschrijving, keuring en oproep
In 1963 werd ik ingeschreven voor de vervulling van de militaire dienstplicht en in juni 1964 volgde de keuring in het Keuringslokaal in Delft. Een geruststellende mededeling was dat ik mijn schoolopleiding, die in juli 1965 zou eindigen, gewoon kon afmaken. In september 1965 kwam ik te werken bij de toenmalige Pensioenraad, het latere ABP. Dat ik nog in militaire dienst moest, was geen bezwaar. Het dienstverband zou gedurende die periode worden opgeschort. Al snel kwam de oproeping ter inlijving als gewoon dienstplichtige op maandag 29 november 1965 bij de Intendance in de legerplaats Ossendrecht.

Opkomst en verblijf Legerplaats Ossendrecht
Die dag stapte ik om 7.00 uur in de militaire trein naar Bergen op Zoom. Vandaar met een bus naar Ossendrecht, waar ons na aankomst door een ingestapte officier werd toegeroepen: "Jullie zijn nu in de legerplaats Ossendrecht en vanaf heden staan jullie onder de krijgstucht." 'Welkom', dacht ik... Twee maanden basisopleiding volgde met onder andere instructie over de psu en vooral over het onderhoud daarvan, de exercitie, velddienst en het schieten. Verder werden uren besteed aan poetsen en blancoën. Wij hielden ons zo veel mogelijk aan de regels want er werd voortdurend gedreigd met verlies van je vrije weekend. Wij wisten toen nog niet dat een opgelegde straf direct inging na de uitspraak daarvan. In januari 1966 hadden we een week lichte dienst in verband met de uitbraak van hersenvliesontsteking en de ouderdag. Daarna kregen wij onze bestemming te horen. Die van mij was de kaderschool Intendance in de Kolonel Palmkazerne in Bussum.

Kaderschool Intendance
In de Palmkazerne was het allemaal wat luxer dan in Ossendrecht. Geen strozak meer maar een schuimrubber matras en een laken. Ook het eten was er beter. Je werd daar opgeleid voor sergeant Instructie of sergeant Bevoorrading. Ik zat bij de eerste groep en dat betekende dat je werd geleerd hoe een groep soldaten te drillen. Wat de meeste indruk op mij maakte was het deelnemen aan het erepeloton bij de uitvaart van een hoge piet in Hilversum. Twee dagen oefenden wij in het schieten (met losse flodder) over het denkbeeldige graf heen. Op de dag zelf ging het gelukkig allemaal perfect en de nabestaanden (en onze PC) waren zeer tevreden. Om een lang verhaal kort te houden: ik voelde mij er, inmiddels korporaal, niet op mijn plaats. Door een in het weekend opgelopen blessure verdween ik drie weken in het Militair Hospitaal in de Muzenstraat en kreeg dagelijks bezoek van familie en vrienden. Door het verblijf daar miste ik enkele essentiële onderdelen van de opleiding, die ik daardoor moest beëindigen.

Militair hospitaal in de Muzenstraat

De legerplaats in Ossendrecht

Engelbracht van Nassau Kazerne in Roosendaal

Van de kaderschool naar een nieuwe bestemming
Terwijl mijn kamergenoten als sergeant naar hun nieuwe functie gingen verliet ik, administratief teruggesteld naar de rang van soldaat, de Palmkazerne en werd geplaatst bij 632 Gemengde Intendance Depot Compagnie op het mobilisatiecomplex in Rucphen en in onderhoud in de Engelbrecht van Nassaukazerne in Roosendaal, de thuisbasis van het Korps Commandotroepen. 's Morgens gingen wij per bus naar het mobcomplex waar ik deel uit maakte van de ploeg die in een loods de ingeleverde plunjezakken met de psu sorteerde. Dat werd later allemaal verkocht.
Ik had respect voor de mannen die de commando-opleiding volgden. Hoogtepunt daarvan was de afmattingsweek met de intocht van de 'overlevenden'. 's Middags moesten wij aantreden om met de familieleden getuige te zijn van de uitreiking van de groene baret. Dat was wel indrukwekkend.

Overplaatsing naar Den Haag
Aan de tijd in Roosendaal en Rucphen kwam een einde door de ernstige ziekte van mijn vader. Zijn specialist achtte het wenselijk dat ik zo dicht mogelijk bij Den Haag werd gestationeerd. Mede door de inzet van de plv. Compagniescommandant in Roosendaal was de overplaatsing binnen een week gerealiseerd en verliet ik, inmiddels gepromoveerd tot magazijnmedewerker bij de schoenmakerij, Rucphen en Roosendaal. In Den Haag kwam ik op de Frederikkazerne bij 491 Verzorgingsdetachement, met als commandant kapitein Gijzemijter en in onderhoud op de Alexanderkazerne.

Naar 646 Werktroepencompagnie
Op 1 november 1966 werd ik officieel geplaatst bij 646 Werktroepencompagnie in Velsen en gedetacheerd bij het kazernecommando Alexander/ Frederikkazerne in Den Haag. De plaatsing aldaar bleef dus gelukkig gehandhaafd. In die tijd verrichtte ik magazijnwerkzaamheden en liep ik twee weken de kolenkachels op het Milvakamp op Kijkduin te vullen. In januari 1967 werd ik een aantal weken gedetacheerd op het mobcomplex Maaldrift in Wassenaar. Daar zat ik samen met een sergeant-majoor van het Regiment van Heutz op een kamer administratief werk te doen. Ik herinner mij nog levendig zijn herhaalde uitspraak met Indische tongval: "Ik ben een troepenman, geen kantoorpik." Op 1 februari keerde ik terug bij 491 en zou daar blijven, als soldaat eerste klas, tot mijn afzwaaien op 18 mei.

Afzwaaien in Amsterdam
Tijdens mijn Paasverlof kreeg ik van de CSM te horen dat ik zes weken eerder kon afzwaaien en mij daarvoor moest melden op maandag 3 april in de Oranje-Nassaukazerne in Amsterdam, toen het hoofdkwartier van 646 Werktroepencompagnie. De volgende dag gingen wij naar de Hojelkazerne in Utrecht voor de uitkeuring. En 's avonds natuurlijk Amsterdam in voor de afzwaai-avond. Eten bij een Chinees in de BInnenbantammerstraat, gevolgd door een kroegentocht en een wandeling over de Wallen om daar te genieten van de fraaie gevels. Na terugkeer in de kazerne hoorden wij dat mariniers bezig waren de Dam schoon te vegen van langharig werkschuw tuig. We wilden er meteen heen, maar dat werd verboden. Jammer. En zo zwaaide ik de volgende dag af, uit militaire dienst en ging met klein verlof. De maandag daarop zat ik weer bij het ABP en begon mijn échte werkzame leven.

Ed Vernooij
ed-vernooij@hotmail.com

Vroem,Vroom...

In elke editie van De Haagse Tijden stapt autojournalist John Vroom weer even in een auto die vroeger door Den Haag reed.

Humber Sceptre

Onlangs kwam ik in mijn folderverzameling de brochure tegen van de Humber Sceptre uit 1967. U kent hem waarschijnlijk niet, maar wat was dat een gedistingeerde Britse auto. Nu is Humber altijd al een typisch chic Brits merk geweest, maar de Sceptre was een wat populairdere versie. Soms zag ik hem tijdens mijn vakanties in Engeland rijden. Echt fraai. De enige keer dat ik hem in Nederland heb gezien, was in de showroom van de importeur aan de Prinses Beatrixlaan bij de Schenkkade.

Het was niet meer de Humber uit de jaren vijftig, maar toch. Feitelijk was hij gebaseerd op de Hillman Hunter, ook een Rootes-product, maar dan chic uitgevoerd. Allereerst voorzien van een zwart vinyl dak, dat toen erg in de mode was. Grote aparte grille met veel chroom en dubbele koplampen. Chroomrandjes rond de wielkasten en een suffe, plastic striping over de gehele lengte van de auto. Iets wat je bij Britse auto's uit die tijd wel meer zag. Had dat dan ook maar van chroom gemaakt, maar dat terzijde.
Het chique zat met name in het interieur. Een weldadige aanblik van royaal warm groen-, blauw- of roodleren bekleding op de stoelen voor en achter en aan de binnenkant van de portieren met het net zo warm ogende notenhout van het dashboard en de aansluitende randen aan de bovenkanten van de portieren en de notenhouten strook van het middenconsole tussen de voorstoelen. Heerlijk! Afgezien van het hout oogde het dashboard ook rijk. Mooie verdeling van meerdere klokken, tuimelschakelaars, contactslot en ventilatieschuifjes, ventilatieroosters en dashboardkastje. Handige pakjesplank eronder en op het middenconsole een fraaie met leren hoes omgeven versnellingspook en daarbij een asbakje met sigarenaansteker. Het in hoogte verstelbare stuur zag er ook gedistingeerd uit. Vooral de details vielen mij op. Zoals een stijlvol logo op de C-stijl, zoals de achterste stijl aan de auto heet, de twee comfort seats achterin in plaats van de achterbank, het dashboardkastje met de 'personal vanitymirror and light'-uitvoering. Veiligheidsgordels en 'white wall tyres' waren een optie. Onder de motorkap lag een viercilinder motor met 1725 cc en 94 pk, gekoppeld aan een versnellingsbak met een standaard Overdrive. Optioneel was ook een Borg-Warner automaat mogelijk. Opvallend was dat het aantal leverbare exterieurkleuren zeer beperkt was; Prussian Blue, Laural Green, Gunmetal Metallic, Aqua Metallic, GoldenSand Metallic en Claret Metallic. Chique kleuren, dat wel. Eigenlijk een auto die alleen maar paste in het Engelse landschap en zo on-Nederlands. Ik denk dat er hier dan ook geen één is verkocht. Daarom was het een genot om naar deze Humber Sceptre te kijken en even weg te dromen naar die heerlijke jaren dat Engeland nog van die fascinerende auto's produceerde, met merken die niet meer bestaan. Laat ik ze nog maar een keer opnoemen: Singer, Hillman, Sunbeam, Humber, Morris, MG, Austin, Wolseley, Riley, Vanden Plas, Triumph, Rover. Om een brok van in je keel te krijgen. Zóóó jammer!

John Vroom
johnvroom@planet.nl

Beauties of the Sixties (84)

John Vroom (autojournalist)

In de jaren '60 waren vrouwen en auto's nog onlosmakelijk met elkaar verbonden in promotie- en reclame-uitingen en geven nu een nostalgische blik op het tijdsbeeld van toen.

Als u zich afvraagt waar Gitte op haar blauwe Porsche in haar blauwe jurk en blauwe oogschaduw naar kijkt, zal het antwoord u niet verbazen. *Blue Moon*! Een klassieker waar The Marcels, op hun eigen wijze, over zongen in 1961. Google het eens. Té leuk!

Zondagochtend~concerten € 16,-

WORLD FORUM THEATER DEN HAAG *Aanvang 11.00 uur*

5 februari 2023 Een Koffer Vol Liedjes
(Tony Neef, Maaike Widdershoven, Ruud Bos)

12 maart 2023 ForEverly Brothers - Ode aan the Everly Brothers

DE DOELEN ROTTERDAM *Aanvang 11.00 uur*

12 februari 2023 New Diamonds - Ode aan de Blue Diamonds

5 maart 2023 Franklin Brown & Tiny Little Bigband:
Ode aan Tom Jones, Sinatra en andere grootheden

Meer informatie en bestellen via internet of telefonisch:
www.zondagochtendconcerten.nl - 010 4225244

Zin in een mooi concert? Neem dan nu een abonnement op De Haagse Tijden

Ontvang NU tijdelijk 2 kaartjes (t.w.v. €32,-) cadeau voor het *Zondagochtend~concert*

Weet je nog wel - een koffer vol liedjes

zondag 5 februari in World Forum Theater in Den Haag

met Ruud Bos, Maaike Widdershoven en Tony Neef

Alle opsmuk laat het trio los in een knus programma waarin Tony Neef, Maaike Widdershoven en Ruud Bos totaal zichzelf zijn. Ze vertolken liedjes uit het Nederlands cultureel erfgoed die nooit vergeten mogen worden.
Ze ontroeren je, ze laten je schateren, ze laten je verstillen, ze zetten je aan het denken en ze verbazen je. Je zingt ongedwongen mee in een heerlijke sfeer.
Kom deze zondagochtend genieten van parels van onder andere Frans Halsema, Robert Long, Benny Neyman, Stef Bos en Toon Hermans.

DE HAAGSE TIJDEN – DE HAAGSE KRANT VAN ALLE TIJDEN

JA, ik neem een abonnement of geef er een cadeau en ontvang iedere 14 dagen de krant in de brievenbus. Ik maak het bedrag over op NL08 RABO 0129 9222 93 t.n.v. Brückel Reclame BV.

Stuur de bon in een gefrankeerde envelop naar: De Haagse Tijden, Laan van Meerdervoort 174, 2517 BH Den Haag of via www.dehaagsetijden.nl/abonnement

Naam ontvanger: _____
Straat + huisnr.: _____
Postcode + Woonplaats: _____
E-mailadres: _____

- ❑ Halfjaarabonnement Nederland € 40,00
- ❑ Jaarabonnement Nederland € 75,00
- ❑ Jaarabonnement buitenland € 95,00

Deze actie is alleen geldig voor abonnementen afgesloten tot 3 februari 2023. OP = OP

Eropuit!

Organiseert u een leuke activiteit waar onze lezers blij van worden? Mail uw activiteiten of tips naar info@dehaagsetijden.nl of bel: 070 - 360 76 76

Munten, postzegels, bankbiljetten en ansichtkaarten

Ergens slingeren nog de postzegelalbums van opa op zolder. Waar zijn de munten van pa eigenlijk gebleven? En zijn die ansichtkaarten bestemd voor het oud papier? U bent niet de enige met vragen over een verzameling munten, postzegels, papiergeld, ansichtkaarten of penningen. Daarom houdt de Munten- en Postzegel Organisatie (MPO) elke woensdag een open inloopdag. Wie zijn of haar verzameling deskundig en gratis wil laten beoordelen, kan tussen 10.00 en 16.00 uur terecht bij de MPO, Energieweg 7, IJsselstein, nabij Utrecht. Aansluitend is er desgewenst advies met betrekking tot verkoop of verzekering. Informatie: 030-6063944 of kijk op www.mpo.nl.

Goud, zilver, kunst, curiosa en militaria

In de la ligt nog die gouden ketting van oma. Ergens ligt nog een potje met oude sieraden. Dat oude beeldje of die zilveren miniatuurtjes in de kast, zijn die nog wat waard? En hebben die oude onderscheidingen en militaire spulletjes nog waarde? Allemaal vragen met betrekking tot goud, zilver, kunst en curiosa of militaria. Bezoek eens onze open inloopdag, elke donderdag van 10.00 tot 16.00 uur. U bent dan welkom bij MPO/Heritage op de Energieweg 7 te IJsselstein, vlakbij Utrecht, voor een gratis en vrijblijvende taxatie. Aansluitend krijgt u desgewenst advies met betrekking tot verkoop of verzekering. Voor meer informatie: 030-6063944.

IVN-wandelingen

Op zondag 29 januari zijn er tal van mogelijkheden om van de natuur te genieten met een IVN-gids op verschillende plaatsen in de Haagse regio. Je kunt kiezen uit het Westduinpark, Vlietland in Leidschendam en Begraafplaats Oud Eik en Duinen. Een heerlijke winterwandeling in het duingebied Westduinpark. Wat is de rol van de wind in dit stukje natuur? Verzamelen om 10.00u aan het eind van de De Savornin Lohmanlaan/ hoek Laan van Poot. Geniet van de wintervogels in Vlietland en leer ze kennen. Verzamelen om 14.00u op de parkeerplaats aan de Kniplaan/ hoek Meeslouwerpolderpad Stompwijk. Oud Eik en Duinen is een historische plek in Den Haag met prachtige monumentale bomen en een rijke geschiedenis met graven met een verhaal. Verzamelen om 14.00u bij de ingang aan de Laan van Eik en Duinen 40 in Den Haag. IVN- wandelingen duren 1½ tot 2 uur, zijn geheel gratis en toegankelijk voor iedereen. Aanmelden is niet nodig. De wandeling gaat altijd door.

Meer info via ivndenhaag.nl

Van de koele meren des doods

Theater Branoul brengt vanaf 8 februari een nieuwe toneelbewerking van *Van de koele meren des doods.* De beroemde roman van Frederik van Eeden is speciaal voor Theater Branoul bewerkt door schrijver/ regisseur Manon Barthels. Hoewel het boek van Fredrik van Eeden al 122 jaar oud is, blijft de emotionele rollercoaster van de hoofdpersoon altijd tot de verbeelding spreken. Het hartverscheurende verhaal over Hedwig Marga de Fontayne geeft een unieke inkijk in haar gedachtewereld. De dood van haar moeder, de ontmoeting met jeugdvriend Johan, haar passieloze huwelijk met Gerard; het zijn keerpunten in haar leven. Haar innerlijke conflicten en twijfels deelt ze met kunstenaar Joob, die zijn kijk op haar leven met haar deelt. In het intieme Branoul neemt actrice Amy van der Weerden het publiek mee in de naïviteit en stemmingswisselingen van Hedwig. Acteurs Sijtze van der Meer en Bob Schwarze vertolken de belangrijkste mannen uit haar turbulente leven.

Wanneer & waar: vanaf woe 8 feb, Theater Branoul, Maliestraat 12
Meer info via branoul.nl

Strike a Pose | Mondriaan en fotografie

Dat fotografie een krachtig middel is om jezelf neer te zetten, daar was kunstenaar Piet Mondriaan zich van meet af aan van bewust. Gedurende zijn carrière laat 'de vader van de abstractie' zich geregeld fotograferen in zijn atelier als een serieuze eenling. Dat Mondriaan ook een veel lossere en sociale kant kende, blijkt uit kiekjes van zijn privéleven die in een onderzoek naar de kunstenaar naar boven zijn gekomen. In de tentoonstelling *Strike a Pose | Mondriaan en fotografie* wordt aan de hand van zeventig foto's de rol die fotografie speelde in het leven van Mondriaan belicht en komen zijn formele en informele kant samen. Iconische portretten gemaakt door fotografen van naam worden afgewisseld met nooit eerder getoonde snapshots die een zeldzaam inkijkje geven in het privéleven van een van de grootste kunstenaars van de twintigste eeuw.

Meer info via fotomuseumdenhaag.nl

Marcello en Els (W)eten Wat Lekker Is

Café Franklin

restaurant - bar - bistro

Franklin's Porkribs met Coleslaw. Een recept voor 4 personen

We hebben goed en gezellig gegeten bij Franklin (zie de recensie in het vorige nummer). We hebben verschillende gerechten geprobeerd waaronder heerlijke porkribbetjes. De chef van Franklin deelt dit recept nu met ons en wij weer met jullie.

Ingrediënten:

Pekel Porkribs
2,2 kilo Porkribs
1 L water
80 gram suiker
80 gram zout
2 gram steranijs
3 teentjes knoflook

Ribsaus
600 gram ketchup
200 gram ketjap manis
3 ml azijn
1/4 citroen
8 gram zout
3 gram knoflookpoeder
6 gram uien poeder
2,5 gram chili poeder

Coleslaw
Wortel
Rode kool
Witte kool
Rozijnen
Mayonaise
Crème fraîche
Peper en zout
Azijn

Bereiding:

Pekel:
Zet een pan op met 1 liter water, suiker en zout. Kook dit tot de suiker en zout helemaal opgelost zijn en voeg hierna de kruiden toe. Kook dit samen nog een minuut door en voeg hierna de rest van het water toe aan de pan. Laat de pekel afkoelen en zet deze koud weg.

Ribsaus:
Zet een pan met 50 ml water op en voeg hier de kruiden en zout aan toe. Laat dit koken totdat deze helemaal zijn opgenomen. Voeg hierna de azijn, citroensap, ketjap en ketchup toe. Kook dit door tot alles goed met elkaar is gemengd. Laat de saus afkoelen en zet dit koud weg. Leg de porkribs een dag voor het bereiden in de pekel. Haal de ribs 2 uur voor het opdienen uit de pekel en smeer deze in met de ribsaus. Gaar de ribs voor in een voorverwarmde oven op 110 graden gedurende een uur. Smeer de porkribs nogmaals in met de saus en laat ze een uur rusten in de koelkast. Haal de ribs na een uur uit de koeling en smeer ze voor de laatste keer in met de resterende saus. Maak de porkribs af in een voorverwarmde oven op 190 graden. Zet vooral de grillstand van de oven aan voor een extra crispy bite!

Coleslaw:
Snijd de wortel, rode en witte kool in dunne reepjes. Meng deze met gelijke delen mayonaise en crème fraîche en voeg de rozijnen hieraan toe. Voeg de peper, zout en azijn toe naar eigen smaak.

EET SMAKELIJK!

Op een rijtje

Café Franklin
Valkenbosplein 24 (je denkt Laan van Meerdervoort...)
070 785 1412
info@cafefranklin.nl
www.cafefranklin.nl

Starters	vanaf € 6,75
Mains	vanaf € 17,50
Sides	vanaf € 3,50
Desserts	vanaf € 7,50
Drinks	normaal

HAAGSE KWESTIES?!

Idee voor een Haagse kwestie?
Mail naar Milja de Zwart: haagsekwesties@dehaagsetijden.nl

Roze verkeersborden in de stad, maar voor wie?

Gedwongen door het werk aan het Piet Heinplein, de Elandbrug en tramlijn 16 fietste ik onlangs over de Laan van Meerdervoort richting het centrum. Onderweg keek ik de Zoutmanstraat in. Ik moest twee keer kijken. De tram rijdt er nog niet - dat schijnt in maart weer te gaan gebeuren - maar er was ook geen plaats voor. Links en rechts geparkeerde auto's blokkeerden de rails.

Ik was al aan het denken gezet door een verkeersbord dat ineens pal voor mijn voordeur is geplaatst. Roze! Met daarop een gestileerd vrouwtje met in haar linker- en rechterhand een boodschappentas. En het opschrift: Zoutmanstraat rechtdoor. Nou zou ik die aanwijzing niet opvolgen, want de Zoutmanstraat is links. Maar ook het roze vertrouwde ik niet. Dus ik begon te googelen.

Allereerst vond ik dat de gemeenteraad al in 2020 besloot dat de Zoutmanstraat voetgangersgebied wordt. Weg met de auto's dus. Daar zit een heel verhaal aan vast, maar ik concentreer me nu op die roze borden. Die komen toch vrij pardoes uit de lucht vallen. Nergens vind ik een besluit tot invoering van deze nieuwe borden of een discussie over de kleur ervan. Voor de zekerheid check ik of we de kleur misschien anders noemen. Lila? Paars? Magenta? Cyclaam? Maar niks helpt. Het lijkt erop dat ze niet in Den Haag bedacht zijn.

Onfortuinlijke fietsers
Ik vind wel een oud nieuwsbericht over een verkeersbord dat toenmalig wethouder verkeer Van Asten in 2019 in de Zoutmanstraat plaatste. Maar dat was een driehoekig gevarenbord met in het midden in plaats van een koe of een uitholling overdwars een afbeelding van een onfortuinlijke fietser. Zo'n verkeersbord dat je pas ziet als je eenmaal met je wiel in de tramrails vast bent komen te zitten. Of dat je nog nooit hebt gezien, omdat je de Zoutmanstraat toch al meed als fietser.

Gek genoeg zijn verkeersborden van dezelfde kleur roze als die nu in Den Haag staan wél gespreksonderwerp geweest in Apeldoorn, Amsterdam en Tilburg. In Apeldoorn ging het om een ludieke actie. Omdat de Giro d'Italia in mei 2016 naar die stad kwam, hadden wildplakkers de blauwe borden bij fietspaden overgeplakt met grote roze stickers met daarop een witte racefiets. "Grappig, maar het mag natuurlijk niet", zei een woordvoerder van de gemeente Apeldoorn erover. De stickers werden acuut verwijderd.

Omleidingsroutes voor fietsers
In Amsterdam en Tilburg werden een paar jaar later roze borden gebruikt bij wegwerkzaamheden, om er omleidingsroutes op aan te geven speciaal voor fietsers. Het roze zou duidelijker en opvallender zijn en ook beter werken. Ik begin me af te vragen voor wie de Haagse borden eigenlijk bedoeld zijn? Niet voor fietsers, want die sturen ze duidelijk de verkeerde kant op. Misschien geldt dat ook voor automobilisten, maar dat heb ik niet uitgeprobeerd.

Shoppers
Misschien zijn ze bedoeld voor de shoppende mannetjes en vrouwtjes die erop staan? Maar als dat zo is, voel ik me toch genoodzaakt om hierbij een klemmend beroep te doen op álle Haagse journalisten. Geef er alsjeblieft zo gauw mogelijk heel veel aandacht aan. Interview de betrokken raadsleden. De wethouder. Het hele college van mijn part. Maak er een campagne van. Want, las ik kortgeleden in de Haagsche Courant, veel ondernemers in Zeehelden zien er geen gat meer in. Ze vrezen dat "de buurt dood is door alle verbouwingen".
Ik zie maar één manier om dat te voorkomen. Door onmiddellijk een aanzwellende stroom shoppers naar Zeehelden op gang te brengen.

Puzzelpagina

1 SUDOKU

		1						4
6					4	7		1
2			5					
							5	
7						8		
		2	6	1	9			
				6		1	9	3
				9				
	2		4		8			

Puzzel & Win!

In elke editie van De Haagse Tijden kunt u verschillende puzzels maken.

Mocht u de oplossingen weten van de puzzels op deze pagina, dan maakt u kans op deze leuke prijs van de Fifties Store!

U kunt de oplossingen tot 2 februari 2023 mailen naar **puzzel@dehaagsetijden.nl**.

Oplossingen vorige editie:
Kruiswoordpuzzel: Spoorbaan
Sudoku: 7

Fifties Store.com – retro fashion and living

Rock-Ola Vinyl Bubbler Jukebox Pin-Up 'Classy Nathalie' Metalen Bord
Stuur jouw oplossing in en win nu dit leuke bord van 30 x 40 cm.
Met de hand geproduceerd en geleverd vanuit de VS t.w.v. € 19,95.

Verkrijgbaar bij de Fifties Store **www.fiftiesstore.nl**
Namensestraat 73 - 2587 VX Den Haag - 070 3585810

2 ZWEEDSE PUZZEL

betaal-wijze / biersoort
Nieuwe Stijl / deksel
her-kauwer
rustteken / heilige plaats
pasvorm / auto-stalling
Griekse letter / op welke wijze
Rex Imperator / cowboy-feest
hemel-ruim / koningin-regentes
voertuig / luitenant
begrensd gebied
houtrot
deel v.e. woning
zuivel-product / livrei-knecht
aan zee / rekening
dans / kosten koper
dikwijls / teer-product
aanteken-boek
domoor / Egyptisch heerser
omslag / elk
kleding-stuk
koordans / piloot
dun weefsel / Japans bordspel
levend wezen
hecto-meter / gesloten
ploeg-snede
schenking / rondhout
stekel
verschop-peling
gravure

1	2	3	4	5	6	7	8

Wij feliciteren de winnaar van de vorige editie met een mooie prijs, aangeboden door de Fifties Store. Het tafeltje/ krukje gemaakt van echte vinyl platen gaat naar:

WINNAAR

Pim Köhler te Den Haag

Let op! U dient de prijs zelf op te halen bij de Fifties Store.

3 KRUISWOORDPUZZEL

Horizontaal:
1 roofvogel
7 niet voltooid
8 snel; 10 riv. in Duitsland
11 overal; 13 pers. vnw.
14 zangnoot
16 stannum (afk.)
17 lidwoord
18 mejuffrouw
20 gereed; 22 vertering
24 inhoudsmaat; 25 woede
27 staat in Amerika
29 weke massa; 30 deksel
31 muziekinstrument
33 boekformaat
35 water in Friesland
36 lekkers
38 Zijne Majesteit
39 dwaas 40 getijde
42 assistent-econoom (afk.)
43 ad acta 45 selenium
46 uitgestrekt
48 hijstoestel; 50 luizenei
52 kelner
53 speelballetje.

Verticaal:
1 pl. in Overijssel
2 karakter
3 science fiction
4 in voce
5 geestdrift
6 cilinder
7 loflied
9 oude lap
10 voegwoord
12 bedankt
15 voorteken
16 voormalig Perzisch vorst
19 oude lengtemaat
21 hevige vrees
22 spottende lach
23 draf
24 pl. in Spanje
26 bid (Latijn)
28 wens
31 ijspunt
32 bezittelijk vnw.
33 kaassoort
34 kaartspel
37 onderofficier
41 kerkelijke straf
42 pl. in Frankrijk
44 koorhemd
45 adviesorgaan
47 deel v.h. hoofd
49 Europeaan
51 ter inzage
52 in orde.

36	19	4	38	10	35	47	5	50

UTS VAN DER GEEST VERHUIZINGEN
Speciale service voor senioren
■ Zorgverhuizingen ■ In- en uitpakservice
■ Particuliere verhuizingen ■ Verhuisdirigente
■ Int. verhuizingen ■ Handyman
■ Kunst- en antiekservice ■ Inboedelopslag

T 070 399 42 41
W utsvandergeest.nl
ERKENDE VERHUIZERS

SINCE 1985®
Marcello's
ART FACTORY
FIRST FLOOR
PORTRET | ROCK ART
SCHILDER- EN TEKENLESSEN
ROCK HISTORY TOUR
www.marcellos.nl
www.rockhistorytour.nl
OPEN OP AFSPRAAK